

**A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
határozata**

Az ügy száma: Jpe.II.60.012/2024/7.

A felperes: a felperes neve
(a felperes címe)

A felperes képviselője: Dr. Bálint Péter Dénes ügyvéd
(a felperes képviselőjének címe)

Az alperes: az alperes neve
(az alperes címe)

Az alperes képviselője: Göndös és Novotny Ügyvédi Iroda
(az alperes képviselőjének címe,
eljáró ügyvéd: dr. Göndös Gábor)

A per tárgya: munkaviszony jogellenes megszüntetése és
jogkövetkezményei

A jogegységi panaszt benyújtó fél: a felperes

A jogegységi panasszal támadott határozat száma: Mfv.10.095/2023/7. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a felperes jogegységi panaszát elutasítja.

A határozat ellen jogorvoslatnak nincs helye.

Indokolás

A jogegységi panasz alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 2005. január 12-től létesített munkaviszonyt az alperessel ügyvezető munkakör ellátására. Feladatait előbb határozott, 2007. december 1-től határozatlan idejű munkaviszonyban végezte 2018-ig a társaság másik ügyvezetőjével, személy neve-val együtt. Az alperes egyszemélyes korlátolt felelősségű társaság, alapítója a kft. neve, amelynek tagjai természetes személyek (a felperes, személy neve és mások) és egy jogi személy, a cég neve. Az alapító társaság ügyvezetői a felperes és a cég neve, amelynek képviseletét az ügyvezetői feladatok tekintetében személy neve látta el. Az alperesnél a munkáltatói jogokat a felperes tekintetében a cég neve gyakorolta.

[2] A munkaszerződésben a peres felek akként rendelkeztek, hogy a felperest megillető jutalomról minden év elején írásbeli megállapodást kötnek, 2013-tól azonban az a gyakorlat alakult ki, hogy a jutalomra való jogosultság feltételeit és összegét a felperes személy neve-

val egyeztetette, a kifizetésről az alapító társaság tagi határozatban rendelkezett, amelyet a felperes és több esetben személy neve írt alá. A felperes 2020. március 2-án az alapító ügyvezetőjeként az 1/2020. (03.02.) számú tagi határozatban a 2019-es pénzügyi évre – személy neve-val való előzetes egyeztetés nélkül – 15.000.000 forint jutalmat hagyott jóvá magának mint az alperes ügyvezetőjének, majd 2020. június 5-én intézkedett annak kifizetéséről.

[3] Az alperes a 2020. július 21-én kelt és közölt azonnali hatályú felmondással megszüntette a felperes munkaviszonyát. A felmondást azzal indokolta, hogy a felperes az ügyvezetői pozíciójával visszaélve megsértette a munkaviszonyból eredő kötelezettségeit és a magatartási szabályokat azzal, hogy a tagi határozattal egyszemélyben, bárki beleegyezése és tudta nélkül jutalmat hagyott jóvá saját magának, és a tulajdonostársak beleegyezése nélkül rendelkezett a kifizetéséről. A határozathozatal szándékáról senkit nem tájékoztatott, azt nem köröztette, kizárólag maga írta alá. A hatáskörét túllépte, önkényes intézkedést tett, ezzel veszélyeztette a munkáltató gazdasági érdekeit, csorbította vagyonát és a bizalmát helyrehozhatatlanul megrendítette.

[4] A felperes keresetében szabadságmegváltás, valamint – az azonnali hatályú felmondás jogellenességének jogkövetkezményeként – felmondási időre járó távolléti díj és végkielégítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Az alperes a kereset elutasítását kérte, valamint viszontkeresetet is előterjesztett, amelyben a felperest jogalap nélkül kifizetett munkabér címén kérte marasztalni. A felperes a viszontkereset tekintetében elsődlegesen a per megszüntetését, másodlagosan a viszontkereset elutasítását kérte.

[5] Az elsőfokú bíróság az alperest szabadságmegváltás címén a keresetben foglaltak szerint marasztalta, ezt meghaladóan a keresetet elutasította; a felperest a viszontkereset alapján 12.000.000 forint jogalap nélkül kifizetett munkabér megfizetésére kötelezte. Megállapította, hogy az alperes az azonnali hatályú felmondás jogát a jutalom kifizetéséről történő tudomásszerzéstől számított 15 napon belül, határidőben gyakorolta; a felmondás a munkáltatói jogkör gyakorlására jogosult személytől, a kft. neve képviselőjében eljáró cég neve-től származik, amelyet személy neve képviselt. A felperes alapot adott a munkaviszonya azonnali hatályú felmondására azzal, hogy önhatalmúan, a munkáltatóval való egyeztetés, jóváhagyás nélkül rendelkezett a saját részére jutalom kifizetéséről. A felperes nem bizonyította, hogy az alperes bosszúból, joggal való visszaélést megvalósítva élt a felmondás jogával. A jogalap nélkül kifizetett munkabér (jutalom) kifizetésének alaptalanságát maga a felperes idézte elő, ezért azt az alperes a 3 éves elévülési időn belül visszakövetelhetette.

[6] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett – az alperest szabadságmegváltásban marasztaló – részét nem érintette; fellebbezett részében részben megváltoztatta, és a felperest terhelő marasztalás összegét 7.980.000 forintra leszállította. Ennek megfelelően rendelkezett a perköltség és illeték megfizetéséről is; egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[7] A másodfokú bíróság nem találta megalapozottnak a felperes azon hivatkozását, hogy az elsőfokú bíróság a munkáltatói jogkör gyakorlása, a jutalom tárgyában hozott tagi határozat meghozatala és a jutalomkifizetés jogszerűsége kérdésében tévesen, nem a hatályos a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) szabályai, hanem egy meghaladott jogegységi határozat alapján, annak figyelembe vétele nélkül hozta meg döntését, hogy az 1/2014. PJE határozat hatályon kívül helyezte a 3/2003. PJE határozatot. A másodfokú bíróság – az elsőfokú ítélet indokolásának kiegészítésével – megállapította, hogy az elsőfokú bíróság érdemben helyesen foglalt állást az azonnali hatályú felmondás jogszerűségéről, ideértve a munkáltatói jogkör gyakorlójának személyét is. A felperes felett a munkáltatói jogkör gyakorlására a Ptk. 3:188. § (2) bekezdése és a 3:109. §

(4) bekezdése alapján az alperes tulajdonosa volt jogosult, mivel az egyszemélyes társaságnál a legfőbb szerv hatáskörét az alapító vagy az egyedüli tag gyakorolja. Az alapító társaságnak az azonnali hatályú felmondás kibocsátásakor két önálló cégjegyzési joggal rendelkező ügyvezetője volt, a felperes és a cég neve. Az utóbbi képviselőjében személy neve volt jogosult eljárni; az alapító jogi személy törvényes képviselőjét a Ptk. 3:196. § (1)-(2) bekezdése alapján nem csak a felperes, hanem személy neve is elláthatta, figyelemmel arra is, hogy az alapító társaság létesítő okirata az ügyvezetők képviselői jogát nem korlátozta.

[8] A másodfokú bíróság – a Ptk. fenti rendelkezései, valamint a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 20. § (1)-(2) bekezdései, 42. § (2) bekezdés a)-b) pontjai és 52. § (1) bekezdés a)-e) pontjai értelmezésével – rámutatott: a munkaviszony létesítésének előfeltétele, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója és a munkavállaló személye elkülönüljön. A munkaviszonyban álló ügyvezető esetében a Ptk. általános szabályaihoz képest az Mt. szabályai speciálisak, ezért az alapító társaság részéről, az Mt.-ben megfogalmazott követelmények érvényesülése érdekében az a képviselő gyakorolhatta érvényesen a munkáltatói jogokat, aki személyében nem volt azonos az érintett munkavállalóval. Az alperes alapítójának két ügyvezetője közül a felperes munkaviszonya tekintetében kizárólag a másik ügyvezető, vagyis a cég neve képviselőjében személy neve gyakorolhatott munkáltatói jogkört. A felperes álláspontjával szemben annak nem volt jelentősége, hogy személy neve a jutalom kifizetésekor már nem volt ügyvezetője és munkavállalója az alperesnek. Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a felperes az alapító ügyvezetőjeként önálló képviselővel járhatott el és hozhatott a nevében döntéseket, a saját személyét mint az alperes munkavállalóját illetően azonban munkáltatói jogokat nem gyakorolhatott.

[9] A másodfokú bíróság helytállónak tartotta az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelését és jogértelmezését az azonnali hatályú felmondás jogszerűségével kapcsolatban felmerült további kérdésekben (határidő, indokolás világossága, valós és okszerű volta, joggal való visszaélés bizonyítatlansága) is. Rögzítette, hogy a Ptk. 3:112. § (2) bekezdés szerinti felmentvénynek – a felperes érvelésével szemben – a perben vitás kérdések elbírálása szempontjából nem volt jelentősége. A viszontkereset tárgyában a per megszüntetésének a felperes által hivatkozott okból, a tagi határozat megtámadásának elmaradása miatt nem volt helye; a visszafizetés jogalapjáról az elsőfokú bíróság helyesen döntött, a marasztalás összegét azonban az alperesnek a per során tett nyilatkozata figyelmen kívül hagyása miatt magasabb összegben határozta meg.

[10] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet részbeni hatályon kívül helyezését, a keresetének helyt adó és az alperes viszontkeresetét elutasító döntés meghozatalát kérte arra hivatkozva, hogy a másodfokú bíróság az ügy érdemére kihatóan megsértette az Mt. 5. § (1) bekezdését, 22. § (3) bekezdését, 24. § (4) bekezdését, 31. §-át, a Ptk. 3:117. §-át és azzal összefüggésben Magyarország Alaptörvényének (a továbbiakban: Alaptörvény) 28. cikkét, a Ptk. 3:35. §-át, 3:196. § (1)-(2) bekezdését, 6:7. § (3) bekezdését, 6:11. §-át, 6:13. § (1)-(3) bekezdését, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 346. § (5) bekezdését, 369. § (3) bekezdés c) pontját, továbbá jogkérdésben eltért a Kúria közzétett, 1/2014. PJE határozatától. Utóbbi körben a munkáltatói jogkör gyakorlására és a jutalomról szóló határozat meghozatalára jogosult személy meghatározása kapcsán kifogásolta annak figyelmen kívül hagyását, hogy a Kúria az 1/2014. PJE határozatban hatályon kívül helyezte – egyebek mellett – a 3/2003. PJE határozatot, ezzel kinyilvánítva, hogy a munkavállaló és a munkáltatói jogkört gyakorló természetes személynek nem szükséges elkülönülnie egymástól.

[11] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Kúria jogegységi panasszal támadott határozata

[12] A Kúria az Mfv.10.095/2023/7. számú ítéletével (a továbbiakban: támadott határozat) a másodfokú bíróság ítéletét hatályában fenntartotta, a felperest felülvizsgálati eljárási költség és illeték megfizetésére kötelezte. Megállapította, hogy a felülvizsgálatnak a Pp. XXXIX. fejezetében foglalt speciális szabályok, az 523. § (1) bekezdése, a felülvizsgálati érték alapján helye van.

[13] A Kúria – a Pp. 413. § (1) bekezdés a)-e) pontjai, (2) bekezdése, valamint az eljárásjogi tárgyú elvi iránymutatásoknak az új Pp. hatálybalépése folytán történő felülvizsgálatáról szóló 1/2017. PJE határozattal (a 2. pont kivételével) irányadónak tekintett, a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3-7. pontjai alapján – kiemelte, hogy a rendkívüli perorvoslat keretében kizárólag azt bírálhatja el, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben előadott okból sérti-e a megjelölt jogszabályokat. A felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a jogszabályhely pontos megnevezése, amely kihatott az ügy érdemi eldöntésére, valamint annak indokai, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. A Kúria rámutatott, hogy a jogerős ítélet több rendelkezését támadó, vagy több egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozó felülvizsgálati kérelemnek valamennyi hivatkozás tekintetében rendelkeznie kell a törvényben meghatározott, egymással szoros logikai és perjogi kapcsolatban álló kötelező tartalmi kellékekkel; a tartalmilag fogyatékos felülvizsgálati kérelmet a Kúria nem vizsgálhatja érdemben, az utólag hiánypótlás elrendelésével és a fél kiegészítő nyilatkozatával sem korrigálható.

[14] A Kúria rámutatott arra is, hogy a felülvizsgálati kérelem akkor bizonyulhat eredményesnek, ha a kérelem előterjesztője a szükséges tartalmi kellékekkel rendelkező, határidőben benyújtott beadványában kimutatja a támadott jogerős határozatnak a jogvita érdemi elbírálására konkrétan kiható módon jogszabálysértő voltát, vagyis a támadott határozatra vonatkoztatva adja elő jogszabálysértésre hivatkozásait, a konkrét döntés alapjául szolgáló érvrendszer téves, illetve hiányos voltát mutatja ki, vagy az érdemi döntésre kiható eljárási szabálysértést igazol.

[15] A felperes felülvizsgálati kérelmében az azonnali hatályú felmondás jogellenességére hivatkozott, vitatva – egyebek mellett – azt, hogy az a munkáltatói jogkör gyakorlójától származott, és állította, hogy a közlés sem felelt meg a jogszabályi követelményeknek. Másrészt – érvelése szerint – nem jogellenes a jutalomról szóló határozat, így annak kifizetése sem történt jogalap nélkül. A felperes által megjelölt anyagi és eljárásjogi szabálysértések között a munkáltatói jognyilatkozat, a kereset, a viszontkereset és a jogerős ítélet alapját képező jogszabályok, az azonnali hatályú felmondásra vonatkozó Mt. 78. § (1)-(2) bekezdései és a jogalap nélkül kifizetett munkabér visszakövetelését érintő 164. § nem szerepeltek. Ezen jogszabályok vitatása nélkül a jogvita érdemi elbírálására – az ismertetett szigorú jogszabályi előírások szerint – nincs mód, az elsődlegesen irányadó, a jogvita alapját képező jogszabályok megjelölése nélkül pedig a felhozott anyagi és eljárási jogszabálysértések vizsgálata nem eredményezheti a felülvizsgálati kérelem petituma szerinti döntést, az alperes teljes marasztalását, a viszontkereset elutasítását. Az e körben esetlegesen megvalósult jogszabálysértések az érdemi döntésre nem hathatnak ki, vizsgálatuk szükségtelen.

A jogegységi panasz és az ellenérdekű fél nyilatkozata

[16] A támadott határozat ellen a felperes (a továbbiakban: panaszos) a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (1) bekezdése, másodlagosan 41/B. § (2) bekezdése alapján jogegységi panaszt terjesztett elő.

[17] A panaszos elsődleges, a Bszi. 41/B. § (1) bekezdésére alapított kérelme annak megállapítására irányult, hogy a támadott határozat jogkérdésben eltér az 1/2014. PJE határozattól; kérte ezért az ítélet hatályon kívül helyezését, és a Kúria új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását. Arra az esetre, ha a Jogegységi Panasz Tanács az elsődleges kérelmének nem ad helyt, a panaszos a Bszi. 41/B. § (2) bekezdése alapján kérte annak megállapítását, hogy a Kúria ítélkező tanácsa a támadott ítéletében jogkérdésben, jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül úgy tért el az 1/2017. PJE határozatától és az aszerint az új Pp. alkalmazásában is irányadó 1/2016. (II. 15.) PK véleményétől, hogy az eltérésre az alsóbb fokú bíróságok határozatában nem került sor. Kérte emiatt az ítélet hatályon kívül helyezését és a Kúria új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását.

[18] A panaszos – az ügyben irányadó tényállás és a perben felmerülő egyes vitás kérdések ismertetése mellett – kifogásolta, hogy felülvizsgálati kérelmében már hivatkozott az 1/2014. PJE határozatától való eltérésre, arra hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója (vagy képviselője) és a munkavállaló személye a munkajogi szabályok alapján is egybeeshet, az eltéréssel okozott jogsértést azonban a Kúria nem orvosolta. Az 1/2014. PJE határozat a 3/2003. PJE határozatot azzal a szövegezéssel helyezte hatályon kívül, hogy „[A]z új Ptk.-tól függetlenül a régi Ptk., illetve más, hatályon kívül helyezett jogszabályok alapján elbírálandó ügyekre nézve is hatályon kívül helyezi, illetve meghaladottnak tekinti”, valamint olyan indokolással, hogy már a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.), illetve az új Ptk. szabályozási körébe eső régi jogszabályok alapján elbírálandó ügyekben sem alkalmazható, mivel azt a régi Ptk., vagy az alapul szolgáló jogszabály változása, illetve az időmúlás, az életviszonyok változása az új Ptk.-tól függetlenül meghaladottá tette. Az 1/2014. PJE határozat szerint meghaladottá vált, hogy a betéti társaságban az üzletvezetésre egyedül jogosult beltag ne lehetne egyszerre vezető tisztségű munkavállaló is, ebből következően meghaladottá vált az a korábbi jogértelmezés is, hogy a vezető tisztségviselő munkavállaló és a munkáltatói jogkört gyakorló személynek „fizikailag” el kell különülnie egymástól. Ebből következően munkajogi szempontból is érvényesnek kell tekinteni, ha a munkáltatói jogkör gyakorlója és a vezető tisztségviselő munkavállaló ugyanaz a természetes személy, az alá-fölérendeltség érvényesülése nem követelmény.

[19] A panaszos kiemelte, hogy a 3/2003. PJE határozat hatályon kívül helyezése lehetővé tette a munkáltatói jogkör gyakorlójának és a vezető tisztségviselő munkavállalónak a személyi azonosságát, kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság, bár a panaszos a per „minden fokában” felhozta, nem tett említést a PJE határozatokról.

[20] A panaszos a másodlagos – a Bszi. 41/B. § (2) bekezdésére alapított, az 1/2017. PJE határozattal megfelelően irányadónak tekintett 1/2016. (II. 15.) PK véleménytől jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül történt eltérést sérelmező – panaszában arra hivatkozott, hogy a Kúriának a felülvizsgálati kérelmét az érdemi elbírálás feltételeinek hiányában, a Pp. 415. § (1) bekezdés f) pontja alapján vissza kellett volna utasítania. Kifogásolta, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelmében megjelölt jogszabálysértéseket az Mt. 78. § (1)-(2) bekezdése és 164. §-a sérelmére hivatkozás hiányában annak ellenére nem vizsgálta, hogy a Pp. előírásai szerint megjelölte a jogerős ítéletben megvalósult jogszabálysértéseket, és azokkal kapcsolatban jelenítette meg a felülvizsgálathoz megkövetelt kötelező elemeket. Az 1/2016. PK vélemény kimondja, hogy érdemben csak azok a hivatkozások vizsgálhatók, amelyek esetében a törvény hivatkozott rendelkezése által előírt tartalmi követelmények maradéktalanul teljesültek. Amennyiben a Kúria a megnevezett jogszabályi hivatkozások nélkül a jogvita elbírálására nem látott módot, úgy a felülvizsgálati kérelem visszautasításáról kellett volna rendelkeznie.

[21] Az alperes (a továbbiakban: ellenérdekű fél) a jogegységi panasz elutasítását kérte arra hivatkozva, hogy a Kúria az ügyben irányadó jogszabályi rendelkezésektől, valamint az

1/2014. PJE és az 1/2017. PJE határozatoktól jogkérdésben nem tért el. Érvelése szerint tartalmilag hiányos felülvizsgálati kérelem esetén – a Pp. és az 1/2017. PJE határozat szerinti egyértelmű és következetes rendelkezés folytán, valamint a Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontja szerint – nem merült fel olyan körülmény, ami a Kúria részéről jogegységi eljárás kezdeményezését indokolja. A Kúria a panaszos felülvizsgálati kérelmét az 1/2017. PJE határozat figyelembevételével, jogkérdésben történő eltérés nélkül bírálta el. Mivel a felülvizsgálati kérelem hiányossága utóbb nem pótolható, a Kúria új eljárásának lefolytatásától sem várható eltérő döntés.

[22] Az ellenérdekű fél hangsúlyozta, hogy az anyagi jogszabályhoz „köthető”, a munkáltatói jogkör gyakorlása kérdésében hivatkozott 1/2014. PJE határozattal kapcsolatos érvek érdemi bírálatára a másodfokú bíróság részéről – a panaszban előadottakkal szemben – sor került; a hatályon kívül helyezett 3/2003. PJE határozat az ellenérdekű fél gazdasági társasági formájától eltérő gazdasági társaságra és annak beltagjára vonatkozott. A panaszos az Mt. – Ptk. általános rendelkezéseihez képest speciális – rendelkezései értelmében munkáltatói jogkört saját maga felett nem gyakorolhatott. A peres felek között létrejött jogviszony (munkaviszony) minősítéséről az 1/2014. PJE határozat nem rendelkezik, a panaszos értelmezésével szemben nem vonja ki a jogviszonyt a munkajog szabályai alól. A Kúria által hatályában fenntartott ítélet jogszerű és megalapozott, a panaszos által állított jogsértés orvoslására a felülvizsgálati kérelem tartalmi hiányossága okán eleve nem is kerülhetett volna sor.

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának döntése és annak jogi indokai

[23] A jogegységi panasz – az alábbiak szerint – nem alapos.

[24] A Bszi. 41/B. § (1) bekezdése szerint jogegységi panasznak van helye – a pervezetésre vonatkozó végzés kivételével – a Kúriának az eljárási törvény alapján további fellebbezéssel, felülvizsgálati kérelemmel vagy felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható határozata ellen, ha a felülvizsgálati kérelemben a Kúria 2012. január 1. után hozott és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre már hivatkoztak, és a Kúria az eltéréssel okozott jogsértést határozatában nem orvosolta. A Bszi. 41/B. § (2) bekezdése szerint jogegységi panasznak van helye akkor is, ha a Kúria ítélező tanácsa jogkérdésben – jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül – úgy tér el a Kúria közzétett határozatától, hogy az adott eltérésre az alsóbb fokú bíróságok határozatában nem került sor.

[25] A jogegység követelményét az Alaptörvény 25. cikk (4) bekezdése rögzíti, kimondva, hogy „[a] Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét”. A Kúria e feladatát az ítélezése során akkor teljesíti, ha a közzétett kúriai döntéseiben elfogadott jogértelmezés elvi tartalmát („*ratio decidendi*”-t) az azonos ügyekben követi (Jpe.I.60.002/2021/7., Jpe.II.60.008/2023/10.).

[26] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa korábbi határozataiban (pl. Jpe.I.60.002/2021/7., Jpe.I.60.005/2021/5., Jpe.I.60.009/2022/10., Jpe.II.60.044/2022/10., Jpe.II.60.006/2023/12.) rámutatott arra, hogy a jogegység fogalmát az egyes eljárási törvények nem definiálják, a Bszi. jogegységi eljárásra és jogegységi panasz eljárásra vonatkozó rendelkezéseiből, annak egyes eseteire vonható le – negatív oldalról – következtetés, amelynek értelmében a jogegység hiányát a korábbi döntéstől való indokolatlan eltérés okozza. A jogegység követelménye tehát soha nem absztrakt, hanem mindig konkrét ügyekhez, jogértelmezéshez köthető, csak meghatározott és megjelölt döntések tekintetében merülhet fel. A jogegységi panasz eljárás a jogegységet célzó „*sui generis*” eljárás, amely a jogrendszer belső koherenciájának megteremtését szolgálja. Jogorvoslati eljárás ugyan, de hangsúlyozottan nem a per folytatása. Nem jelentheti a felülvizsgálati eljárás megismétlését, továbbá az abban szereplő indokolás felülmérlegelését. Nem működhet kvázi „szuper-felülvizsgálatként”,

hanem a közzétett határozattól jogkérdésben való eltérés feloldását célozza (Jpe.I.60.011/2021/3., Jpe.II.60.036/2021/13., Jpe.II.60.030/2022/8., Jpe.II.60.002/2023/4., Jpe.II.60.040/2023.).

[27] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának következetes gyakorlata (Jpe.I.60.002/2021/7., Jpe.I.60.035/2022/7., Jpe.II.60.030/2023/11., Jpe.II.60.072/2023/13.) szerint a jogegység követelménye alapján vizsgálni kell, hogy mikor áll fenn az ügyek (bírói döntések) közötti azonosság. Az ügyazonosság több tényező által befolyásolt, összetett jogfogalom, amelyet mindig esetről esetre kell vizsgálni. Ennek során szigorúan kell venni például az összehasonlított bírói döntésekben az alkalmazott anyagi jogszabály egyezőségét (hatály, normatartalom) és a jogértelmezés szempontjából releváns tények lényegi hasonlóságát. Nincs ügyazonosság eltérő anyagi jogi háttérű, azonos anyagi jogi háttér mellett elérő kérelmet tartalmazó, vagy azonos anyagi jogi háttér mellett eltérő tényállású közigazgatási ügyek és annak alapján indult közigazgatási jogviták között. Alappal kérdőjelezhető meg az ügyazonosság azonos anyagi jogi háttér mellett eltérő kereseti, vagy felülvizsgálati érvelés esetén. A Kúria rámutatott arra is, hogy a jogegységi panasz eljárásban az ítélező tanács által megállapított tényállást nem bírálhatja felül, mivel ez az eljárás nem jelent egy újabb teljes körű jogorvoslatot. A vizsgálat csak a közzétett és az ítélező tanács által meghozott döntések jogkérdésben való eltérésére szorítkozhat (Jpe.II.60.027/2021/8., Jpe.II.60.44/2022/10.).

[28] A Jogegységi Panasz Tanács határozataiban (Jpe.II.60.027/2021/7., Jpe.60.009/2022/10., Jpe.II.60.006/2023/12., Jpe.II.60.004/2023/7.) kimondta azt is, hogy az ügyazonosság fennállásának feltételeit eljárásjogi kérdések esetén eltérően kell vizsgálni, figyelemmel arra, hogy előfordulhat, hogy ugyanazon eljárásjogi rendelkezéseket eltérő ténybeli és anyagi jogi alapon elbírálandó ügyekben kell azonosan alkalmazni. E körben annak kell jelentőséget tulajdonítani, hogy az alkalmazott eljárási rendelkezés azonos-e, és az összehasonlítandó ügyekben az alkalmazott normával összefüggésben felvetett absztrakt jogkérdést azonos vagy eltérő módon válaszolták meg a határozatban. Ha a jogegységi panasz előterjesztője arra hivatkozik, hogy a jogerős ítélet eljárási szabályt sért, az csak akkor vezethet eredményre, ha megjelöl olyan közzétett kúriai határozatot, amely szerint a Kúria ugyanilyen eljárási helyzetben az ügy érdemében eltérő döntést hozott.

[29] A jelen ügyben a panaszos a Bszi. 41/B. § (1) bekezdésére hivatkozással, anyagi jogszabályokkal összefüggésben felvetett jogkérdések kapcsán előterjesztett panaszában alaptalanul sérelmezte a munkáltatói jogkör (és a jutalmazás) gyakorlására jogosult személy meghatározása körében történt, az 1/2014. PJE határozattól való eltérés orvoslásának elmaradását.

[30] A panaszos által referenciahatározatként megjelölt 1/2014. PJE határozat, amelyben a Kúria Polgári Kollégiuma anyagi jogi tárgyú civilisztikai határozatokat vizsgált felül, a BHGY-ban közzéteendő határozat. Ebben a PJE határozatban a Kúria felsorolta a 2014. március 15-én hatályba lépett Ptk. alkalmazása körében is irányadónak tekintett PJE határozatokat és a más elvi irányítási eszközöket (PK és GK véleményeket, Polgári Elvi Döntéseket stb.), továbbá rendelkezett azoknak a PJE határozatoknak és más elvi irányítási eszközöknek a hatályon kívül helyezéséről, illetve meghaladottá minősítéséről, amelyeket – a Ptk. eltérő rendelkezése miatt vagy más okból (a régi Ptk. vagy más jogszabályok hatályon kívül helyezése folytán) nem tartott irányadónak. A panaszos az utóbbi körbe tartozó 3/2003. PJE határozat alkalmazását kifogásolta.

[31] A Kúria a 3/2003. PJE határozatában a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLV. törvény (a továbbiakban: régi Gt.) rendelkezései értelmezésével, munkaviszony létesítésének feltételeit vizsgálva arról foglalt állást, hogy a betéti társaság és annak üzletvezetésre egyedül jogosult egyedüli természetes személy beltagja a munkáltatói

jogkörnek a tagok gyűlésére, illetve a taggyűlésre történő átruházása esetén sem létesíthetnek egymással munkaviszonyt.

[32] A Jogegységi Panasz Tanács megállapította, hogy a jogegységi panasszal és a felülvizsgálati kérelemmel támadott határozatokban az eljáró bíróságok az 1/2014. PJE határozattal hatályon kívül helyezett 3/2003. PJE határozatot nem alkalmazták, a munkáltatói jogkör gyakorlásával kapcsolatban felmerült vitás kérdésekben a 3/2003. PJE határozatban alkalmazott jogszabályi rendelkezésektől eltérő jogszabályok, az Mt. és a Ptk., nem pedig a régi Gt. és a 3/2003. PJE határozat meghozatalakor hatályos a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény alkalmazásával döntöttek. Eltérőek a jogvita eldöntése alapjául szolgáló tények és jogkérdések is: a panasz alapjául szolgáló jogvitában egyszemélyes korlátolt felelősségű társaság ügyvezetője esetében a munkáltatói jogkör gyakorlójának, a jutalmazásra és a jogviszony megszüntetésére jogosult személynek a meghatározásáról kellett állást foglalni, amely kérdéseket az eljáró bíróságok sem hoztak összefüggésbe a betéti társaság beltagja munkaviszonyban történő foglalkoztathatóságának feltételeivel.

[33] A fentiek alapján a Jogegységi Panasz Tanács megállapította, hogy a panasszal támadott határozatban a panaszos által megjelölt referenciahatározattól eltérő tényeken alapuló (tényállású) és jogi háttérű ügyben kellett dönten. A panaszos által megjelölt kérdéskörben panaszolt eltérés ügyszakosság, a jogértelmezés szempontjából releváns tények lényegi hasonlósága hiányában nem volt vizsgálható, jogkérdésben való eltérés nem volt felvethető, ezért a Jogegységi Panasz Tanács a Bszi. 41/B. § (1) bekezdésére alapított panaszt a 41/D. § (3) bekezdése alapján elutasította.

[34] A Bszi. 41/B. § (2) bekezdése alapján jogegységi panasznak akkor van helye, ha a Kúria valamely ítélkező tanácsa jogkérdésben a Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontja szerinti jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül úgy tér el a BHGY-ban közzétett, 2012. január 1. után hozott határozatától, hogy az adott eltérésre az alsóbb fokú bíróságok határozatában nem került sor. A Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontja – a jogegység érdekében – a Kúria ítélkező tanácsa számára akkor teszi kötelezővé előzetes döntéshozatali indítvány előterjesztését, ha jogkérdésben el kíván térni a Kúria BHGY-ban közzétett határozatától.

[35] A BHGY-ban közzéteendő határozatokat a Bszi. 163. §-a sorolja fel; a Kúria – a 2021. január 1-től hatályos rendelkezés alapján – a jogegységi határozatot, a jogegységi panasz eljárásban, valamint a jogorvoslat a törvényesség érdekében folytatott eljárásban hozott határozatát, az általa az ügy érdemében hozott és a hatályon kívül helyező határozatot, valamint az előzőekben nem említett, az általa a felülvizsgálati kérelmet érdemben elbíráló határozatát teszi közzé [Bszi. 163. § (1) bekezdés, (1a) bekezdés]. Korábban, a Bszi. 2012. január 1-jei hatályba lépése és a 2020. március 31. közötti időszakban a Kúria BHGY-ban való közzétételi kötelezettsége a jogegységi határozatra, az elvi bírósági határozatra, az elvi bírósági döntésre és az általa az ügy érdemében hozott határozatra, a 2020. április 1. és 2020. december 31. közötti időszakban pedig a jogegységi határozatra és az ügy érdemében hozott határozatra terjedt ki. A Kúria valamely kollégiuma vagy kollégiumai által vitás jogalkalmazási kérdésekben – szintén a jogegység, az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében – kiadott kollégiumi véleményeket a Bszi. a BHGY-ban közzéteendő határozatok között sem korábban, sem a 2021. január 1-től módosított rendelkezésében nem nevesítette.

[36] A fentiekből következően a Kúria ítélkező tanácsa a Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontja alapján előzetes döntéshozatali indítvány előterjesztésére, jogegységi eljárás kezdeményezésére akkor köteles, ha jogkérdésben el kíván térni a Kúria 2012. január 1. után hozott jogegységi határozatában, jogegységi panasz eljárásban, a jogorvoslat a törvényesség érdekében folytatott eljárásban hozott határozatában, az általa az ügy érdemében hozott és a hatályon kívül helyező határozatában, valamint a felülvizsgálati kérelmet érdemben elbíráló

egyéb határozatában foglaltaktól, jogegységi panasznak pedig a Bszi. 41/B. § (2) bekezdése alapján akkor van helye, ha a Kúria a felsorolt határozatoktól jogkérdésben anélkül tért el, hogy arra az alsóbb fokú bíróságok határozatában nem került sor.

[37] A Jogegységi Panasz Tanács következetes gyakorlata szerint a jogegységi panasz alapjaként csak a BHGY-ban közzétett kúriai határozatra lehet eredményesen hivatkozni [Bszi. 41/B. § (1)-(2) bekezdés]; a panaszosok által megjelölt olyan határozatoktól, amelyek nincsenek közzétéve, és amelyeket meghozataluk időpontjában nem is kellett közzétenni a BHGY-ban, a jogkérdésben való eltérés érdemben nem vizsgálható, ezek ugyanis nem minősülnek precedens erejű közzétett határozatnak (Jpe.I.60.035/2021/6., Jpe.II.60.056/2022/3., Jpe.I.60.001/2023/9., Jpe.II.60.060/2023/7.). A Jogegységi Panasz Tanács korábban már rámutatott arra, hogy a kollégiumi vélemény és a kollégiumi állásfoglalás nem minősül a Kúria közzétett határozatának (Jpe.II.60.018/2023/13.). A fentiekből következik, hogy a Bszi. 41/B. § (2) bekezdése alapján jogegységi panasznak a BHGY-ban közzé nem tett kollégiumi véleményben foglaltaktól jogkérdésben való eltérés miatt nincs helye, és a Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontja alapján jogegységi eljárás kezdeményezésére ebben a körben a Kúria ítélkező tanácsa sem köteles.

[38] Jelen ügyben a panaszos eljárásjogi tárgyú elvi iránymutatások felülvizsgálata tárgyában hozott jogegységi határozattal részben (a 2. pont kivételével) irányadónak tekintett PK véleménytől való eltérést kifogásolt. A PK vélemény a kollégiumi vélemények BHGY-ban való közzététele hiányában, függetlenül attól, hogy a Kúria jogegységi határozatban rendelkezett az abban foglalt jogértelmezésnek az új Pp. alkalmazása körében történő követéséről, nem tekinthető jogegységi hatályú határozatnak, ezért a panaszos által a Bszi. 41/B. § (2) bekezdése alapján felvetettek, önmagában az a kérdés, hogy a Kúria ítélkező tanácsa jogkérdésben eltért-e (jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül) az 1/2016. (II. 15.) PK véleménytől, nem vizsgálható.

[39] A fentiek kapcsán a Jogegységi Panasz Tanács a következőket emeli ki: A Kúria az 1/2017. PJE határozatban a régi Pp. rendelkezéseinek értelmezése tárgyában kiadott elvi irányítási eszközöket (PJE határozatokat, PK véleményeket, PK és PK-GK állásfoglalásokat) tekintett át abból a szempontból, hogy az azokban foglalt jogértelmezés az új Pp. rendelkezései értelmezése során is irányadó, vagyis alkalmazható-e. Ezt az elvi irányítási (szabályozási) megoldást választotta, hatályon kívül helyezett jogszabályokat értelmező elvi irányítási eszközök „továbbélésének”, továbbalkalmazásának lehetőségét teremtette meg a Kúria pl. a panaszos által a Bszi. 41/B. § (1) bekezdésére alapított panaszában felhívott 1/2014. PJE határozatban is, amelynek 1. pontjában az új Ptk. alkalmazása körében megfelelően irányadónak tekintett PJE határozatokat, PK véleményeket, Polgári Elvi Döntéseket, PK, GK, GKT állásfoglalásokat sorolta fel; a 2. pontban – a jogszabályok változásaira tekintettel – rendelkezett a megjelölt elvi irányítási eszközök hatályon kívül helyezéséről, illetve meghaladottságáról.

[40] A Kúria az 1/2017. PJE határozatban (és az 1/2014. PJE határozatban) átfogóan, jogegységi tanácsai útján, jogegységi határozatokban rendelkezett az elvi irányítás számos, különböző, a bíróságokra kötelező és nem kötelező jogi eszközeinek további alkalmazhatóságáról, ennek módjáról a jogszabályok lényeges változásai miatt. Az új anyagi és eljárásjogi kódexek hatályba lépése folytán tömegesen felmerült, az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése által kijelölt jogegységesítő feladatai – időszerűség követelményének is megfelelő – ellátása érdekében döntött. Az a körülmény azonban, hogy a Kúria a jogegységi határozatában felsorolt különböző elvi irányítási eszközökre vonatkozóan kimondta, hogy azokat az új jogszabályok „alkalmazása körében is megfelelően irányadónak tekintí”, az elvi irányítás jogi eszközeinek jogi természetét, kötelező erejét nem érinti, a kollégiumi véleményeket (és más, kötelező erővel a Bszi. szabályozásában nem bíró jogi eszközöket)

nem változtatja a bíróságok által kötelezően követendő jogegységi határozatokká, más szóval jogegységi határozat „hatályúvá”. Az a – lényegében jogtechnikai – megoldás tehát, hogy a Kúria jogegységi határozattal, nem pedig egyenként, azonos vagy hasonló jogi eszközökkel (jelen esetben kollégiumi vélemény megalkotásával) gondoskodik a joggyakorlat egységesítéséről, a jogi eszköz jogi természetét, kötelező jellegét nem módosítja.

[41] A fentiek alapján az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény irányadó voltának jogegységi határozattal történő kimondása az abban adott jogértelmezés „továbbélését”, alkalmazhatóságát jelenti az új Pp. vonatkozó szabályainak értelmezése során, mégpedig a kollégiumi vélemény kötelező erejének „átváltása”, jogegységi határozat hatályúvá válása nélkül. A Jogegységi Panasz Tanács hangsúlyozza, hogy a BHGY-ban közzétett határozatától, jelen esetben az 1/2017. PJE határozattól, jogkérdésben eltérés körében a felsorolt, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatoktól való eltérés lehetősége és feltételei vizsgálhatók: a Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontja alkalmazásában a Kúria ítélkező tanácsa előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére köteles, ha az irányadónak mondott PJE határozatokban foglaltaktól jogkérdésben el kíván térni, a jogegységi panasz előterjesztője pedig a Bszi. 41/B. § (2) bekezdés szerinti panaszban ugyanebben a körben, vagyis az irányadónak tekintett PJE határozatokkal összefüggésben, kifogásolhatja jogkérdésben a Kúria ítélkező tanácsa eltérő, jogegységi eljárás kezdeményezése nélküli döntését. Kizárólag a PK véleményektől való eltérés önálló vizsgálatára azonban nincs lehetőség.

[42] A Jogegységi Panasz Tanács itt emeli ki továbbá, hogy nem kizárt jogegységi panasz előterjesztése olyan jogkérdésekben történt eltérés miatt, amelyekben a Kúria kollégiumi véleményben (vagy az elvi irányítás más, nem kötelező jogi eszközeiben) foglalt állást. A kollégiumi véleményben foglalt jogértelmezéstől a Kúria határozatában jogkérdésben történt eltérés azonban kizárólag a Bszi. 163. § (1) és (1b) bekezdésében felsorolt, a BHGY-ban közzétett határozatokon keresztül vizsgálható, amelyek megjelölésére – a Jogegységi Panasz Tanács következetes gyakorlata szerint – a jogegységi panasz előterjesztője köteles. A Jogegységi Panasz Tanács a Jpe.II.60.025/2021/4. számú határozatában kimondta, hogy a jogegységi panasz eljárás célja a jogegység biztosítása, de ezt a Kúria nem elvont jogértelmezéssel, hanem jogorvoslati jelleggel, csak a panaszos által megjelölt határozatok keretei között végezheti el. A panasz eljárásban nem vizsgálható a támadott határozat összhangja más, a panaszos által megjelölteken kívüli határozatokkal, mert ez ellentétben állna a panasz jogorvoslati jellegével. A Jogegységi Panasz Tanács gyakorlata szerint (Jpe.I.60.011/2021/3., Jpe.I.60.005/2021/5., Jpe.I.60.035/2022/7., Jpe.I.60.041/2022/12., Jpe.I.60.009/2023/22.) a jogegységi panasz eljárás során a fél által megjelölt keretben, az általa hivatkozott eltérések tekintetében vizsgálja a panasz megalapozottságát.

[43] Jelen ügyben a panaszos a Bszi. 41/B. § (2) bekezdésére alapított panaszában kizárólag az 1/2017. PJE határozattal irányadónak tekintett 1/2016. PK véleménytől való eltérést kifogásolta, amely eltérés – a fentiekben kifejtettek szerint – önállóan nem vizsgálható. A panaszos ebben a körben a Bszi. 41/C. § (3) bekezdés b) pontjában foglalt kötelezettségének nem tett eleget, nem jelölt meg olyan közzétett kúriai határozatot, amelytől a jogkérdésben való eltérés vizsgálható, ezért a panasz érdemi vizsgálatára nem volt lehetőség [Bszi. 41/C. § (6) bekezdés f) és h) pont].

[44] A panaszos a fent ismertetetteken túlmenően a másodfokú bíróság, valamint a Kúria ítéletének jogszabálysértő voltát kifogásolta, jogegységi panasz eljárásnak azonban a másodfokú bíróság határozata, valamint – a kifejtettek szerint, jogegységi helyzet fennállása hiányában – a felülvizsgálati eljárásban meghozott kúriai határozat helytálló volta nem képezi tárgyát.

[45] Mindezek alapján a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a panaszt a Bszi. 41/D. § (3) bekezdése alapján elutasította.

Elvi tartalom

[46] A Kúria ítélkező tanácsa a Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontja alapján előzetes döntéshozatali indítvány előterjesztésére, jogegységi eljárás kezdeményezésére akkor köteles, ha jogkérdésben el kíván térni a Kúria 2012. január 1. után hozott jogegységi határozatában, jogegységi panasz eljárásban, a jogorvoslat a törvényesség érdekében folytatott eljárásban hozott határozatában, az általa az ügy érdemében hozott és a hatályon kívül helyező határozatában, valamint a felülvizsgálati kérelmet érdemben elbíráló egyéb határozatában foglaltaktól, jogegységi panasznak pedig a Bszi. 41/B. § (2) bekezdése alapján akkor van helye, ha a Kúria a felsorolt határozatoktól jogkérdésben anélkül tért el, hogy arra az alsóbb fokú bíróságok határozatában sor került volna.

Záró rész

[47] A Jogegységi Panasz Tanács a panaszt a Bszi. 41/C. § (8) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[48] Az alperes ellenérdekű fél költségigényt a jogegységi panasz eljárásban nem terjesztett elő, ezért erről rendelkezni nem kellett.

[49] A jogegységi panasz nem vezetett eredményre, ezért a Bszi. 41/C. § (2) bekezdésének megfelelően alkalmazott Pp. 82. §-a alapján a panaszos viseli a jelen eljárásban felmerült saját költségét, beleértve az általa lerótt eljárási illetéket is.

[50] A határozat ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2024. november 25.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. előadó bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Márton Gizella s.k. bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Dr. Puskás Péter s.k. bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Suba Ildikó s.k. bíró, Dr. Szabó Klára s.k. bíró, Dr. Tóth Kincső s.k. bíró, Dr. Vitál-Eigner Beáta s.k. bíró